

2024 m. III ketv. eksporto rezultatai

2024-11-14

2024 m. III ketv. lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė paaugo 4 proc., o aukštųjų technologijų prekių eksportas didėjo 22,5 proc.

Tebesitęsiančio karo Ukrainoje ir lėto pasaulio ekonomikos augimo kontekste, Lietuvos aukštųjų technologijų sektoriaus eksporto rezultatai toliau demonstruoja sektoriaus konkurencingumą. Per pirmuosius tris 2024 m. ketvirčius Lietuvos aukštųjų technologijų prekių eksportas išaugo +15,6 proc. Tuo tarpu bendrai lietuviškos kilmės prekių eksporto rezultatai buvo tik šiek tiek geresni (+0,7 proc.), palyginti su 2023 m. atitinkamu laikotarpiu. Tarptautinių sankcijų kontekste prekių reeksportas į šalis agresores (Rusiją, Baltarusiją) ir kai kurias Vidurio Azijos šalis, kurios buvo siejamos su sankcionuotų prekių patekimu į Rusijos rinką, sparčiai traukėsi.

Per pirmus tris 2024 m. ketvirčius Lietuva eksportavo prekių iš viso už 28,2 mlrd. eurų (pirmą ketvirtį – už 9,2 mlrd. eurų, antrą – 9,4 mlrd. eurų, trečią – 9,6 mlrd. eurų). Per šį laikotarpį Lietuvos prekių eksporto rezultatai, palyginti su atitinkamu 2023 m. laikotarpiu buvo silpnoki: bendra Lietuvos prekių eksporto vertė sumažėjo 6,0 proc. per metus. 2024 m. sausio – rugpjūčio mėn. eksporto kainų augimas siekė 0,7 proc. ir nedarė reikšmingos įtakos bendram eksportui. Bendro prekių eksporto rezultatų sumažėjimą iš esmės lėmė vis dar sparčiai besitraukiantis reeksportas (reeksportas mažėja 4 ketvirčius iš eilės dviženkliai skaičiumi). Prekių reeksportas sumenko 16,5 proc., lyginant su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu ir neigiamai prisidėjo prie bendrojo prekių eksporto kaitos (-6,4 proc. p. iš -6,0 proc.). Tuo metu Lietuvoje pagamintų prekių eksporto rezultatai buvo teigiami (+0,7 proc.) ir teigiamai prisidėjo prie bendrojo prekių eksporto kaitos (0,4 proc. p. iš -6,0 proc.). Taip pat džiugina lietuviškos kilmės prekių eksporto dinamika: pirmą ketvirtį eksportuota už 5,9 mlrd. eurų (-3,7 proc.), antra ketv. eksportuota už 6,2 mlrd. eurų (+1,7 proc.), trečią ketv. eksportuota už 6,4 mlrd. eurų (+4,0 proc.).

Didžiausią vertę bendroje prekių eksporto struktūroje sudaro Lietuvoje pagamintos prekės – per pirmus tris 2024 m. ketvirčius šių prekių eksportuota už 18,5 mlrd. eurų. Daugiausiai eksportuota inžinerinės pramonės gaminių (22,1 proc., už 4,1 mlrd. eurų), naftos produktų (17,8 proc., už 3,3 mlrd. eurų), baldų bei medienos (14,0 proc., už 2,6 mlrd. eurų). Analizuojant lietuviškos kilmės prekių eksporto dinamiką pagal atskirus ūkio sektorius, matyti, kad per pirmus tris 2024 m. ketvirčius labiausiai paaugo chemijos pramonės gaminių eksportas (padidėjo 435,7 mln. eurų arba +27,0 proc.), palyginti su 2023 m. tuo pačiu laikotarpiu, inžinerinės pramonės gaminių eksportas (padidėjo 132,2 mln. eurų arba 3,4 proc.) bei maisto ir gėrimų pramonės gaminių eksportas (išaugo 62,7 mln. eurų arba 2,5 proc.). Didžiausią neigiamą įtaką Lietuvoje pagamintų prekių eksporto rezultatams darė susitraukęs naftos produktų eksportas (sumažėjo 311,8 mln. eurų arba -8,7 proc.), baldų ir medienos eksportas (susitraukė 99,5 mln. eurų arba -3,7 proc.) bei popieriaus produktų eksportas (traukėsi 71,3 mln. eurų arba -18,6 proc.). Šiuose ūkio sektoriuose rezultatų mažėjimą lėmė ir sumažėjusi eksportuojamų prekių kaina (energetinių prekių, medienos kainos mažėjo vidutiniškai 5 proc., popieriaus kaina traukėsi 1,6 proc. per pirmus tris šių metų ketvirčius).

Lietuviškos kilmės aukštųjų technologijų sektorius demonstravo labai stiprius rezultatus, per pirmuosius tris 2024 m. ketvirčius buvo eksportuota prekių už 1,6 mlrd. eurų, eksporto vertė išaugo 15,6 proc. lyginant su 2023 m. atitinkamu periodu. Daugiausiai buvo eksportuota elektronikos-telekomunikacijos produktų (40,3 proc., už 646,5 mln. eurų), chemijos produktų (27,8 proc., už 445,8 mln. eurų), mokslinių instrumentų (17,0 proc., už 273,0 mln. eurų). Labiausiai per analizuojamą laikotarpį

paaugo elektros mašinų eksportas (94,0 mln. eurų arba 3,4 karto) ir 6,8 proc. p. prisidėjo prie aukštųjų technologijų prekių eksporto augimo Lietuvoje.

Lietuviškos kilmės prekių eksportui pagrindinė eksporto rinka – Europos Sąjunga (toliau – ES). Per pirmus tris 2024 m. ketvirčius į šį regioną buvo nukreipta 66,5 proc. Lietuvoje pagamintų prekių eksporto vertės. Pagal atskiras šalis, pagrindinės eksporto rinkos Lietuvoje pagamintoms prekėms buvo Lenkija (9,7 proc.), Vokietija (9,6 proc.), Nyderlandai (8,6 proc.), Latvija (7,8 proc.) ir Jungtinės Valstijos (6,9 proc.). Į šias rinkas bendrai nukreipta virš 40 proc. Lietuvoje pagamintų prekių eksporto. Palyginti su 2023 m. pirmais trimis ketvirčiais, labiausiai išaugo eksportas į Nyderlandus (didėjo 112,7 mln. eurų arba 7,6 proc.), o labiausiai sumenko – į JAV (sumažėjo 106,5 mln. eurų arba -7,7 proc.). Abiem atvejais eksporto kaitą iš esmės lėmė naftos produktų eksporto dinamika.

Besitęsiančio Rusijos karo Ukrainoje kontekste, lietuviškos kilmės prekių eksportas į šalis agresores - Rusiją ir Baltarusiją – toliau menko. Per pirmus tris šių metų ketvirčius lietuviškos kilmės prekių eksportas į Rusiją sumenko 43,0 proc., į Baltarusiją – 28,1 proc., palyginti su 2023 m. atitinkamu laikotarpiu. Tačiau 2024 m. III ketv. lietuviškos kilmės prekių eksportas į Baltarusiją augo 74,9 proc. per metus, net 5,4 karto palyginus su prieš tai buvusi ketvirčiu, ir siekė 28 mln. eurų, t.y. daugiau negu bet kurį ketvirtį nuo 2022 m. pradžios. Daugiausiai į Baltarusiją pastarąjį ketvirtį buvo eksportuota mašinų ir mechaninių įrenginių (už 10,1 mln. eurų), plastikų gaminių (už 5,8 mln. eurų), gaminių iš netauriųjų metalų (už 4,1 mln. eurų), gaminių iš geležies arba iš plieno (už 2,1 mln. eurų), įvairių chemijos produktų (už 1,1 mln. eurų).

Sugriežtinto sankcionuojamų prekių reeksporto kontekste, per pirmus tris šių metų ketvirčius prekių reeksporto rezultatai sumenko 16,5 proc., palyginti su atitinkamu 2023 m. laikotarpiu. Daugiausiai prekių reeksportuota į Latviją (18,7 proc.), Lenkiją (9,8 proc.), Baltarusiją (9,3 proc.), Estiją (9,0 proc.) ir Rusiją (8,4 proc.). Į šias penkis šalis kartu reeksportuota virš 50 proc. viso reeksporto vertės. Per metus daugiausiai reeksportas mažėjo būtent į šalis agresores: Rusiją (785,9 mln. eurų arba -49 proc.) ir Baltarusiją (381,4 mln. eurų arba -29,6 proc.). Taip pat matomas ženklus reeksporto vertės mažėjimas į kai kurias Vidurio Azijos šalis, kurios buvo siejamos su sankcionuotų prekių patekimu į Rusijos rinką: į Kazachstaną (-57,5 proc.), Kirgiziją (-58,6 proc.), Uzbekistaną (-46,9 proc.), Turkiją (-51,5 proc.), Armėniją (-67,9 proc.), Gruziją (-47,2 proc.) bei Tadžikistaną (-76,8 proc.). Bendrai į minėtas šalis reeksporto vertė susitraukė virš 2 mlrd. eurų.